

Parodontální onemocnění

Je až s podivem, že minimálně každý druhý pes nebo kočka v praxi malých zvířat jsou potenciálně stomatologickým pacientem. V populaci psů jsou onemocnění parodontálních tkání nejčastějšími onemocněními vůbec. Statistické údaje se podle autorů mírně rozcházejí, ale dá se říci, že některým stupněm parodontálního onemocnění je v Evropě postiženo až 90 % psí populace v zájmových chovech. U psů disponovaných plemen ve věku nad 5 let je to téměř 100%. Tato čísla vypadají nadneseně, ale statistiky zahrnují i počáteční stadia, která majitelé většinou zcela přehlížejí.

Pokud však nejsou tato počáteční stadia včas podchycena, časem pokročí onemocnění do dalších stupňů a forem.

Parodontální onemocnění (parodontitis) je zánětlivé onemocnění postihující dásně, spojovací epitel, alveolární výběžek čelistní kosti, periodontální vazy (ozubici) a zubní cement. Podstatou vzniku tohoto onemocnění je průnik bakterií ze zubního plaku do tkáně dásně (gingivy) a dále směrem ke kořeni zubu. Zubní plak je vrstva organických látek (biofilm) usazených na povrchu zubu. Tato vrstva vzniká v prostředí, kde tekutina (sliny) obsahující tyto látky proudí po pevném povrchu. Tedy i prostředí dutiny ústní, kde sliny stékají po povrchu zubní skloviny. V první fázi se vytvoří tzv. petikula, která pak napomáhá přichycení (adhezi) bakteriální flóry. Takto postupně plak vytrává do stadia „zralého biofilmu“. Ten, pokud není pravidelně odstraňován, mineralizuje a vytváří se zubní kámen, který již nelze ze zubu tak snadno odstranit. Zubní kámen sám o sobě není onemocněním, ale je významným faktorem, který se na něm podílí. Vznik a šíření zánětu v parodontálních tkáních záleží také na imunitní odpovědi konkrétního organismu. Proto také dva psi krmení stejně nemají stav chrupu identický.

Plak je v určité míře na zubech přítomen prakticky neustále. Pokud imunitní reakce odpovídá míře bakteriálního plaku, nedochází k rozvoji klinického onemocnění, resp. jeho příznaky přetrvávají dlouhodobě ve velmi mírné formě. Je pravdou, že zcela zdravá dásně vlastně neexistuje, vždy mluvíme o klinicky zdravé dásni (i v této klinicky zdravé dásni najdeme známky zánětu).

Běžně je pak za zdravou označována i dásně s klinicky zjevnými příznaky zánětu (gingivitis marginalis). Tento stav je v rámci klasifikace parodontálního onemocnění označen jako první stupeň (PDI I). Pokud se však toto iniciační stadium zanedbá, je jen otázkou času, kdy destrukce tkání postoupí dále, dojde k otevření alveolárního prostoru (odhalování krčku), průniku bakteriální flory do zubního lůžka a patologickému prohlubování dásňového žlábků (PDI II). Tento stav je pak spojen s následnou tvorbou parodontálních kapes a snižováním (ústupu) alveolární kosti (PDI III). Patologické procesy končí postupným uvolněním kořene zubu z alveolu (PDI IV). Poškození čelistní kosti může vést i ke vzniku patologických fraktur čelistní kosti.

Chronická bakteriální infekce působí samozřejmě i systémově. Přes poškozené dásně se bakterie ze zubního plaku dostávají do krevního oběhu, a tím do celého těla. Jsou pak

příčinou onemocnění srdce (endo i myokardu), ledvin, jater a prostaty. Vyskytují se i poruchy hemokoagulace a imunitního systému.

Jak se tedy starat o zuby pejska?

Podstatou domácí péče je **pravidelné** (ideálně každodenní) odstraňování zubního plaku pomocí zubního kartáčku a speciální zubní pasty. Tyto pasty jsou ochuceny většinou masovou příchutí a psovi **zpříjemní** proceduru čištění, zub je však třeba vyčistit mechanicky. Většina zubních past obsahuje také enzymy, které pomáhají zuby „dočistit“. Zubní kartáček by měl být středně měkký, dostatečně malý a se zaoblenými vlákny. Přiloží se cca pod úhlem 45° a mírně krouživým pohybem po povrchu zubu od dásně směrem ke špičce zubu stíráme plak. Zvláštní pozornost je třeba věnovat přechodu dásně/zub. Není třeba dodávat, že stejně jako pravidelně měníme vlastní kartáček, je třeba měnit i kartáček psího miláčka.

Ideální je čištění zubů spojit s nějakou pravidelnou činností, např. po posledním večerním venčení. Tak každý člen rodiny bude vědět, zda už ten den bylo o psí zuby postaráno či nikoliv. A i pro pejska je tato pravidelnost přijatelnější.

Pokud se váš pejsek na čištění netváří, stojí za to začít zvykat ho na manipulaci v dutině ústní nejprve na prstu namotanou zvlhčenou vatou. Takto pouze masírujte dásně a pořádně chvalte. Po pár dnech tréninku už hravě zvládne i zubní kartáček.

Doplňkem péče o psí chrup jsou i speciální diety, které jsou založeny na mechanickém stírání plaku díky tvaru a složení granule. S jejich výběrem vám jistě rád poradí váš ošetřující veterinární lékař.

A nedílnou součástí prevence jsou i pravidelné kontroly stavu chrupu u vašeho veterináře. Ten, stejně jako váš stomatolog, vyšetří jednotlivé zoubky a zhodnotí stav periodontu a množství zubního kamene.

MVDr. Lenka Chylíková

Animal Clinic Praha

www.animalclinic.cz; www.exopetvet.cz